

האילן של הקדוש ברוך הוא.
ששנינו, יש לקדוש ברוך הוא
אילן, והוא אילן גדול ורחוק, ובו
נמצא מזון לכל, והוא נתחם
בשנים עשר תחומים, במשקל,
ומתחזק בארבע רוחות העולם.
ושבעים ענפים אחרים בו,
וישראל נמצאים בגוף של אותו
האילן, ואותם שבעים ענפים
מקיפים אותם.

והינו שכתוב, ויבאו אילמה ושם
שמים עשרה עינת מים ושבעים
תמרים, והרי פשוטה, ונתבאר
בכמה מקומות. מה זה ויחנו שם
על המים? אלא באותו זמן שלטו
על אותם המים, שהם תחת
הענפים של האילן, שנקראים
המים הזדונים. ולכן אשריכם
זרעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור -
אותם שני כתרי השמאל
שהעמים עובדי כוכבים ומזלות
אחרים בהם, שנקראים שור
וחמור, והינו מה שכתוב ויהי לי
שור וחמור. משום שלכן היה
חכם בכשפים ובאותם כתרים
תחתונים, ובהם רצה להאביד את
יעקב, כפסוק ארמי אבד אבי,
והרי נאמר. וכשישראל צדיקים,
משלחים אותם, ולא יכולים
לשלט עליהם. זהו שכתוב
משלחי רגל השור והחמור, שלא
שולטים בהם.

אמר רבי אבא, כשהם מזדווגים
כאחד, לא יכולים בני העולם
לעמד בהם, ולכן כתוב לא תחרש
בשור ובחמור יחדיו. יחדיו דוקא.
ושנינו, לא יתן אדם מקום למינים
רעים, שהרי במעשה האדם ולמשהו
מתעורר מה שלא צריך,
וכשמזדווגים כאחד, ולא יכולים לעמד
בהם. מבין הצד שלהם יוצאתו מהתקיפות
שלהם קלפה שנקראת כלב, וזו
החצופה מכלם. זהו שכתוב (שמות

דכתיב ויחנו שם על המים, אינון יהיו תחות
ענפי אילנא דקודשא בריך הוא.

דתנא, אילנא אית לקודשא בריך הוא, והוא
אילנא רברבא ותקיפא, וביה אשתכח
מזונא לכלא. והוא אתחם בתריסר תחומין,
במתקלא, ואתתקף בארבע רוחי עלמא.
ושבעין ענפין אחידן ביה וישראל משתפחי
בגופא דההוא אילנא. ואינון שבעין ענפין
סחרנא דלהון.

והינו דכתיב, ויבאו אילמה ושם שמים עשרה
עינות מים ושבעים תמרים, והא
אוקמוה, ואתמר בכמה אתר. מאי ויחנו שם
על המים. אלא בההוא זמנא, שליטו על
אינון מיא, דאינון תחות ענפין דאילנא,
דאקרוין (תהלים קכד) המים הזדונים. ועל דא
אשריכם זרעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור, אינון תרין כתרי
שמאלא, דאחידן בהו עמין עובדי
כוכבים ומזלות, דאקרוין שור וחמור. והינו
דכתיב, (בראשית לב) ויהי לי שור וחמור. בגין
דלכן חפים הוה בתרשין ובאינון כתרי
תתאין, ובאינון בעא לאובדא ליעקב, כמה
דכתיב, (דברים כו) ארמי אובד אבי, והא אתמר.
וכשישראל זפאין, משלחי להו, ולא יכלי
לשלטא עליהו, הדא הוא דכתיב משלחי
רגל השור והחמור דלא שליטי בהו.

אמר רבי אבא, כד מזדווגי כחדא, לא יכלי
בני עלמא למיקם בהו, ועל דא (דף ס"ה
ע"א) פתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור
יחדיו. יחדיו דייקא. ותנינן, לא יהיב איניש
דוקתא לזינין בישין, דהא בעובדא דבר נש
(למחא), אתער מה דלא אצטריך. וכד מזדווגי
כחדא, (לא יכלין למיקם בהו. מבין סטרא דלחון נפיק)

(יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלל לשונו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם אמרתם ה' בְּקִרְבְּנוּ אִם אֵין - הרי אני מוסר אתכם לכלב. מיד - ויבא עמלק.

רבי יהודה אמר, (במדבר כב) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לשונות ועמים ואמות היו בעולם עד שלא בא עמלק? אלא, כשיצאו ישראל ממצרים, פחד ואימה נפלו על כל העמים של העולם מישראל, זהו שכתוב שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. ולא היה עם שלא היה פוחד מהגבורות העליונות של הקדוש ברוך הוא, ועמלק לא היה פוחד. זהו שכתוב ולא ירא אלהים. לא פחד לקרב אליך.

ורבן ראשית גוים. (ועמלק היו הראשונים) שבאו לערף קרב בישראל היה עמלק, ולכן ואחריתו עדי אבד, שכתוב כי מחה אמוחה את זכר עמלק. וכתוב תמחה את זכר עמלק. זהו שכתוב ואחריתו עדי אבד. עדי אבדו היה צריך להיות! אלא עד שיבא הקדוש ברוך הוא ויאבד אותו, (כלומר, עד שהקדוש ברוך הוא יאבד אותו) שכתוב כי מחה אמוחה וגו'. אמר רבי אלעזר, בא ראה, אף על גב שהצור תמים פעלו ועשה עמהם חסד להוציא להם מים, לא עזב את שלו, שהרי כתוב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ו) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני האדם אטומי לב, משום שלא משתדלים בתורה. יש רעה חולה - וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה? אל ודאי שיש רעה חולה, ששנינו, מצד

מתקיפותא דלהון דאקרי כלב, ודא חציפא מפלהו, הדא הוא דכתיב, (שמות יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. (ג"א מתקיפותא דלהון נפיק סהוא דאקרי כלב, ודא חציפא מפלהו) אמר קדשא בריך הוא, אתון אמרתון, ה'יש יי' בקרבנו אם אין, הרי אני מוסר אתכם לכלב. מיד ויבא עמלק. רבי יהודה אמר, (במדבר כד) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לישנין ועמין ואומין הוו בעלמא, עד לא אתא עמלק.

אלא, פד נפקו ישראל ממצרים, דחילו ואימתא נפלה על כל עמין דעלמא מישראל, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. ולא הוו עמא דלא הוו דחיל מגבוראן עלאין דקודשא בריך הוא, ועמלק לא הוו דחיל, הדא הוא דכתיב, ולא ירא אלהים. לא דחיל למקרב לגבך.

ועל דא ראשית גוים. (עמלק הו' קדמא) דאתו לאגחא קרבא בישראל עמלק הוו. ובגיני כן ואחריתו עדי אבד, דכתיב כי מחה אמוחה את זכר עמלק. וכתוב, (דברים כה) תמחה את זכר עמלק, הדא הוא דכתיב ואחריתו עדי אבד. עדי אבדו מיבעי ליה. אלא עד דיייתי קדשא בריך הוא ויאבד ליה, (כלומר עד דקודשא בריך הוא יבא אבד ליה) דכתיב כי מחה אמוחה וגו'. אמר ר' אלעזר, תא חזי, אף על גב דהצור תמים פעלו, ועביד עמהון חסד לאפקא לון מ'א, לא שבק דידיה, דהא כתיב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ה) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני נשא אטימין לבא, בגין דלא משתדלי באורייתא.

יש רעה חולה, וכי יש רעה דהיא חולה, ויש רעה דלאו היא חולה. אלא